

Werkboek

Open Data

waag society

Dit werkboek werd samengesteld voor een Open Data evenement van de Provincie Noord-Holland op 26 september 2012 en biedt een startpunt voor de gemeenten binnen de Provincie om aan de slag te gaan met het onderwerp Open Data. Voor uitgebreide informatie verwijzen wij u door naar <http://data.overheid.nl/handreiking>.

www.noord-holland.nl/opendata

Samenstelling:

Kasper de Rooy, Provincie Noord-Holland

Ivonne Jansen-Dings, Waag Society

Miriam Reitenbach, Waag Society

Paul Suijkerbuijk, Ministerie van Binnenlandse Zaken

Omslagbeeld: Jer Thorp

Mede mogelijk gemaakt door het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

waag society

waag.org

Voorwoord

In 2011 heeft de Provincie Noord-Holland, samen met de Gemeente Velsen, de Apps for Noord-Holland wedstrijd gehouden. Dat was een groot succes: met een aanbod van honderden databronnen hebben de ontwikkelaars laten zien dat zij in korte tijd diverse mobiele applicaties konden ontwikkelen. Van zwemwaterapp tot filemelder.

De provincie wil zich structureel inzetten voor de ontsluiting van Open Data en heeft daarom besloten een passend vervolg te geven aan deze wedstrijd. Het komende jaar ligt de focus daarbij op de Noord-Hollandse gemeenten, want zij hebben veel te bieden. Gezamenlijk hebben we een enorm aanbod aan openbare informatie, dat ontwikkelaars de kans geeft leuke, handige en praktische toepassingen te ontwikkelen. Dit draagt bij aan een transparante overheid en stimuleert innovatie en economische activiteit.

Momenteel heeft de overheid een schat aan brongegevens die openbaar is, maar moeilijk te vinden - of niet op een herbruikbare manier wordt aangeboden. Bij hergebruik moet u denken aan het gebruik van de brondata in toepassingen voor smartphones (apps), websites, onderzoek, bij overheidsaanbestedingen, etc. Deze vormen van hergebruik zijn er nu ook al, maar kunnen een enorme impuls krijgen.

Het ontsluiten van Open Data is een activiteit die niet van de ene op de andere dag gerealiseerd is. Het vraagt een andere manier van denken over je informatiehuishouding, aanpassing in werkprocessen en de ICT-voorziening. Maar een eerste stap in de goede richting is eenvoudig te zetten door gegevens op uw website in 'gesloten' bestandsformaat (zoals pdf) ook aan te bieden in een herbruikbaar bestandsformaat. Vervolgens kan het Open Data aanbod worden uitgebreid door aanvullende databestanden op te sporen en ontsluiten. Juist in het gezamenlijk en gelijktijdig ontsluiten van nieuwe databronnen zien wij meerwaarde. In 2013 willen wij samen met gemeenten een nieuwe wedstrijd voor ontwikkelaars organiseren. We hopen daarom dat ook uw gemeente aan de slag gaat met Open Data, zodat ook uw gegevens volgend jaar onderdeel vormen van de wedstrijd.

In dit werkboek vindt u de belangrijkste achtergrondinformatie over Open Data, maar belangrijker: het biedt u gereedschappen om vervolgstappen te zetten. Ik wil u danken voor uw aanwezigheid vandaag en wens u een inspirerende middag!

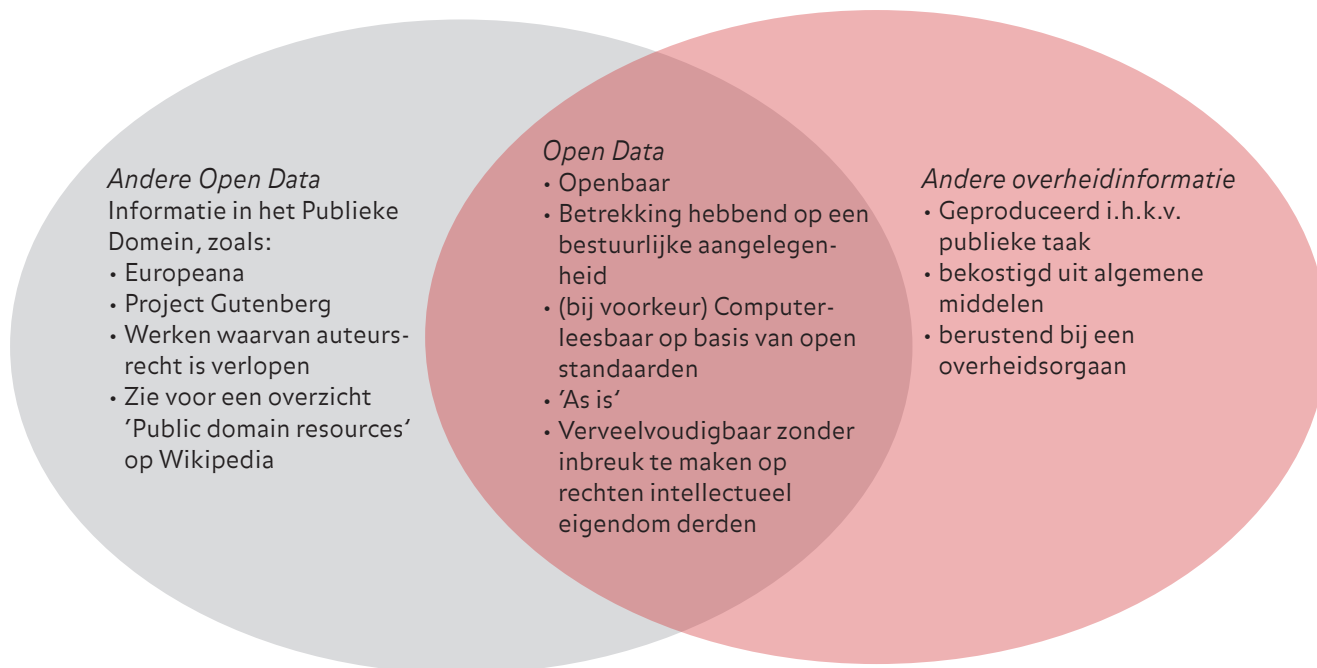
Jan van Run
Gedeputeerde Economische Zaken
Provincie Noord-Holland

Inhoud

Voorwoord	3	Stap 4: Maak data herbruikbaar	17
Wat is Open Data?	5	Stap 5: Biedt de data aan en maak het	
Geschatte economische waarde	6	vindbaar	17
Waarom Open Data?	7	Ontsluiten van Open Data	18
Transparantie	8	De volgende stap	19
Wat levert het op voor de overheid?	9	Continuïteit van de data	19
Kapotte lantaarnpaal?		Initiatieven in de buitenwereld	20
Meld het de gemeente!	10	Meer weten?	21
Welke data zijn geschikt om		Meer achtergrondinformatie	21
Open Data van te maken?	11	Relevantie sociale media	21
Inzicht in stemgedrag	15	Overzicht evenementen en bijeenkomsten	22
Hoe aan de slag met Open Data?	16	Overzicht gemeentelijke besluiten	22
Stap 1: Neem het besluit	16	Bronvermelding	23
Stap 2: Kies datasets	16		
Stap 3: Neem belemmeringen voor hergebruik weg	16		

Overzicht Open Data en de overheid

(met dank aan Marc de Vries)

Wat is Open Data?

Open Data is een veelbesproken onderwerp op dit moment. Maar wat betekent het eigenlijk precies? En vooral, wat kunnen we ermee? In Nederland wordt steeds meer gesproken over ontsluiting van data die beschikbaar zijn bij overheid en bedrijfsleven. Denk bijvoorbeeld aan milieu- en demografische data, data over incidenten, mobiliteit, educatie, connectiviteit, infrastructuur en de planning en het gebruik van (publieke) ruimte. Die data zijn vaak niet publiek toegankelijk vanwege praktische redenen. Er ligt een kans en een noodzaak om daar iets aan te doen.

Kort samengevat bestaat Open Data uit bronnen van onbewerkte overheidsinformatie die aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De data zijn openbaar;
- Er berust geen auteursrecht of andere rechten van derden op;
- De data zijn bekostigd uit publieke middelen, beschikbaar gesteld voor de uitvoering van die taak;
- De data voldoen bij voorkeur aan 'open standaarden' (geen barrières voor hergebruik van de gegevens);
- Open Data is bij voorkeur computer-leesbaar, zodat zoekmachines informatie in documenten kunnen vinden.

Open Data is data waar geen restricties zoals privacy, veiligheid of anderszins op rusten. Toegang tot of hergebruik van deze data wordt vaak gecontroleerd (en beperkt) door publieke of private partijen. Bij Open Data gaat het vooral ook om openbare overheidsinformatie die verzameld is in het kader van een publieke taak en met publieke middelen. In Nederland bepaalt de Wet Openbaarheid van Bestuur (WOB) welke informatie openbaar is. Om data beschikbaar te kunnen stellen, moeten deze voldoende gestructureerd zijn om automatische verwerking mogelijk te maken.

"Open data hernieuwt de relatie tussen burgers, bedrijven en overheid."

Ivonne Jansen-Dings
Projectleider Open Data, Waag Society

Geschatte economische waarde

De economische waarde van Open Data wordt door de Europese Commissie geschat op 140 miljard euro jaarlijks. Voor Nederland is Open Data met name voor de dienstensector van groot belang. Onze economische ontwikkeling is in belangrijke mate afhankelijk van deze sector: 70% van het BNP komt van diensten en ruim 80% van de beroepsbevolking is erin werkzaam. Het ontsluiten, combineren en visualiseren van Open Data stimuleert innovatie. Er kunnen diensten worden ontwikkeld die anders te duur, of technisch niet realiseerbaar zijn; het biedt inzichten voor bestuur, planning en wetenschap; tools voor alternatieve besluitvorming, en nieuwe handelingsperspectieven voor burgers en organisaties.

ec.europa.eu

"Deel je data en maak hergebruik mogelijk!"

Kasper de Rooy
Projectleider Open Data, Provincie Noord-Holland

Waarom Open Data?

Om haar publieke taak goed uit te kunnen voeren produceert en verzamelt de overheid veel informatie. Een belangrijk deel van deze informatie is openbaar op grond van de Wet Openbaarheid van Bestuur (WOB). Deze overheidsdata kunnen - meestal na verrijking door marktpartijen - commerciële waarde krijgen en daarmee bijdragen aan economische groei. Meer en meer landen bieden overheidsdata vrij toegankelijk aan. Ook in Nederland werken diverse publieke en private partijen aan de toegang tot data.

De Nederlandse overheid bevordert de beschikbaarheid van Open Data; het actief en herbruikbaar aanbieden van openbare overheidsinformatie, bijvoorbeeld via het Open Dataportaal data.overheid.nl. Zoals aangekondigd in de Digitale Agenda.nl en in de brief 'Hergebruik en Open Data' zijn de ministeries van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) van start gegaan met een programma Open Data. Vanuit dit programma wordt zowel de aanbod als de gebruikerskant van Open Data de komende jaren gestimuleerd.

Er zijn veel gebieden waar we kunnen verwachten dat Open Data waardevol zal zijn, en waar al voorbeelden van bestaan over hoe het gebruikt is. Er zijn ook veel verschillende groepen mensen en organisatie die kunnen profiteren van de beschikbaarheid van Open Data, inclusief de overheid zelf. Aan de andere kant is het onmogelijk om precies te voorspellen hoe en waar de waarde van deze data in de toekomst zal ontstaan. Het ligt in de aard van innovatie dat ontwikkelingen vaak uit onverwachte hoek komen.

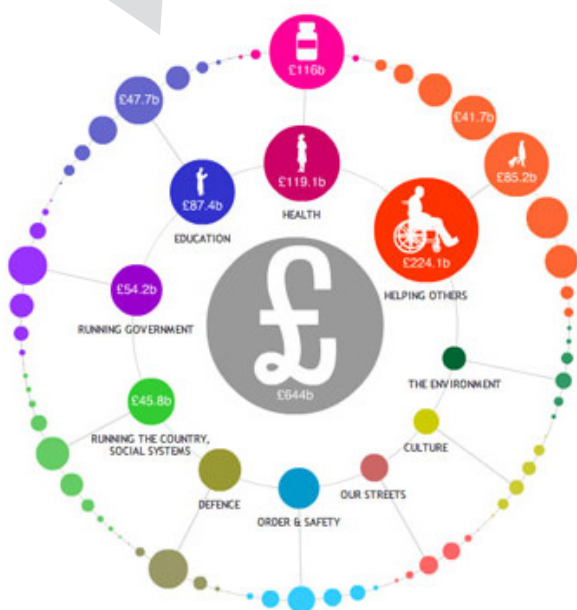
Economisch gezien is Open Data eveneens van groot belang. Verscheidene onderzoeken hebben de economische waarde van Open Data geschat op vele tientallen miljarden euro's in de EU alleen. Nieuwe producten en bedrijven hergebruiken Open Data. Het is ook waardevol voor de overheid zelf. Het kan bijvoorbeeld de efficiëntie van de overheid vergroten. Het kan de efficiëntie en de effectiviteit van de overheid vergroten, wat op termijn geldbesparing oplevert.

Terwijl er eindeloos veel gevallen zijn van de manieren waarop Open Data reeds zowel sociale als economische waarde creëert, weten we nog niet welke nieuwe mogelijkheden er gaan komen. Nieuwe combinaties van gegevens kunnen nieuwe kennis en inzichten genereren, die weer kunnen leiden tot geheel nieuwe vormen van toepassing. Dit onaangebroken potentieel kan ontketend worden als we openbare overheidsgegevens in Open Data veranderen. Het kan echter alleen gebeuren als ze daadwerkelijk open, dat wil zeggen als er geen beperkingen zijn (legaal, financieel of technologisch) voor het hergebruik door anderen. Om het potentieel te realiseren moeten openbare data Open Data worden.

Transparantie

Projecten zoals het Finse Tax Tree en het Britse Where does my money go laten zien hoe uw belastinggeld uitgegeven wordt door de overheid. En er zijn voorbeelden waar Open Data het land Canada \$3,2 miljard heeft bespaard in belastingfraude. Ook veel websites zoals het Deense folketsting.dk houden de activiteiten en het proces van wetten maken in het parlement bij, zodat men kan zien wat er precies gebeurt en welke parlementariërs erbij betrokken zijn. Open overheidsdata kan ook helpen om beter onderbouwde beslissingen te maken in het leven, of maakt het mogelijk actiever betrokken te zijn bij de samenleving.

wheredoesmymoneygo.org

*"Gemeentelijke data is Open Data!
Toch?"*

Nils Couwenbergh
Informatiemanager,
Gemeente Haarlemmermeer

Wat levert het op voor de overheid?

Open Data leidt tot positieve effecten in de organisatie, zowel op financieel als organisatorisch gebied. Organisaties als DUO en het PGR besparen bijvoorbeeld op het aantal uren dat medewerkers besteden aan het vervaardigen van informatieproducten. En een organisatie als het CIBG zag een forse stijging in het gebruik van de data, waardoor het aantal bevestigingen van het BIG-register dat niet per telefoon verloopt werd verdubbeld.

Door Open Data wordt niet alleen economische waarde gecreëerd, maar ook de openheid en transparantie van overheidsorganisaties vergroot. De RCE zag een enorme verbetering in de kwaliteit van hun data, door de feedback die ze na openstellingen ontvingen. Bij de wettenbank zorgde het openstellen van data tot standaardisatie van de datastructuur. Zo werd het vinden van officiële documenten gemakkelijker en eenvoudiger en werd de samenwerking tussen onderdelen van de overheid bevorderd.

Financiële besparing

Besparingen kunnen ontstaan als andere instrumenten niet meer ingezet hoeven te worden of als er andere financiële voordelen ontstaan.

Doordat een individuele publieke organisatie met een Open Data aanpak informatie-uitwisselingen anders organiseert, kunnen ook andere publieke instellingen daarvan de (financiële) vruchten plukken.

Verhoging datakwaliteit

De datakwaliteit kan omhoog gaan doordat de organisatie gedwongen wordt om de eigen datakwaliteit te verhogen alvorens data naar buiten te brengen, of doordat er feedbackmechanismen worden ingericht.

Versterking van de legitimiteit

De legitimiteit van de organisatie wordt versterkt doordat de informatie die de organisatie in beheer heeft vaker wordt gebruikt. Het effect van haar bestaan heeft vaker impact op de samenleving.

Vergroting van de externe oriëntatie van de organisatie

Door voor een Open Data strategie te kiezen, kan een organisatie gedwongen worden om naar buiten te kijken en meer samen te werken met ketenpartners.

Standaardisatie voordelen

Wanneer meer data volgens (open) standaarden ontsloten worden, kunnen andere overheidspartijen deze data ook eenvoudiger hergebruiken. De interoperabiliteit van de overheid wordt hierdoor vergroot.

Kapotte lantaarnpaal? Meld het de gemeente!

Kapotte lantaarnpalen, vieze bushokjes of losliggende stoeptegels: applicaties als BuitenBeter en Verbeter de Buurt bieden de mogelijkheid melding van het probleem te maken. Dergelijke applicaties zouden echter niet mogelijk zijn zonder Open Data. Door als gemeente data vrij te geven over de locatie van bushokjes, de routes van de vuilophaaldienst en zelfs de onderhoudsplanning voor objecten in de publieke ruimte, kunnen dienstverleners steeds beter de informatie op een gebruiksvriendelijke manier aanbieden. En het is niet alleen mogelijk problemen te melden: dergelijke initiatieven zetten de burger ook aan tot zelf handelen.

Meer informatie op: buitenbeter.nl

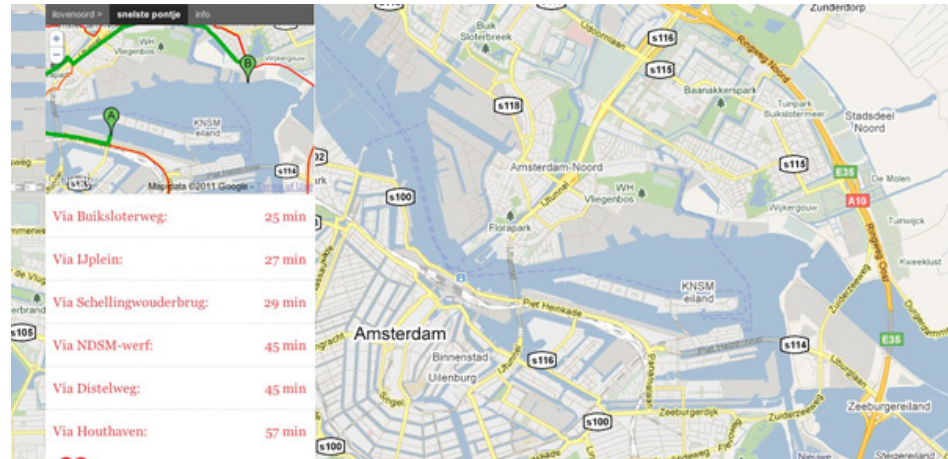

“Waarom niet openstellen wat al openbaar is?”

Pieter Ouwerkerk
Informatieadviseur, Gemeente Velsen

Welke data zijn geschikt om Open Data van te maken?

Bij Open Data kan het inhoudelijk om allerlei soorten informatie kan gaan. Een thematische benadering kan helpen een goed beeld te vormen van de datasets die vrijgemaakt kunnen worden, en de apps en diensten die daarmee kunnen ontstaan.

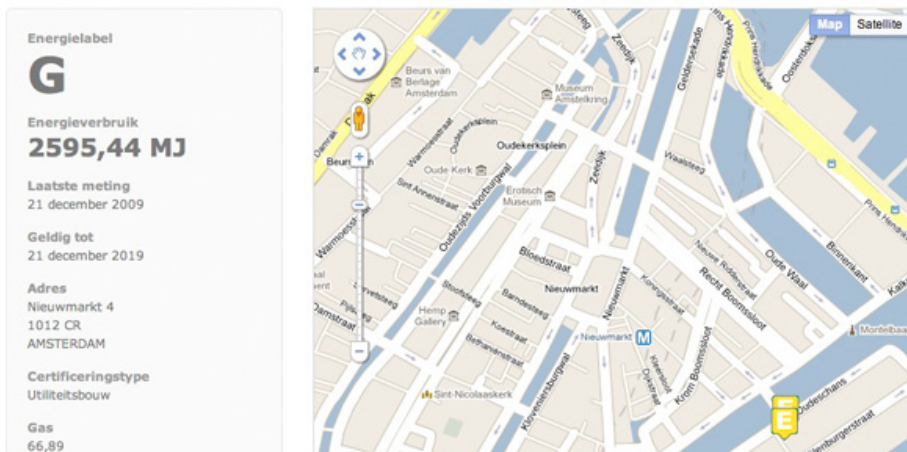
Mobiliteit & Vervoer

App voorbeeld:
www.openfietsmap.nl

- Oplaadpunten elektrisch vervoer
- Parkeergarages
- Strooiroutes
- Fietsenstallingen
- Real time OV gegevens

Overall en altijd over de meest actuele reisinformatie beschikken? Tijdens de reis op de hoogte zijn van alternatieve routes? Storingen onderweg? Door het beschikbaar stellen van real-time Open Data kunnen reizigers toegang krijgen tot deze informatie. Hierbij gaat het niet alleen om reistijden, routes, topdruktes; maar ook de milieubelasting van de reis, of verkeersveiligheid. Ook kunnen door middel van koppelingen analyses gemaakt worden over het verband tussen ongelukken en drukte (of weersomstandigheden).

Milieu & Duurzaamheid

Apps voorbeeld:
energielabelapp.nl

- Luchtmetingen
- Meldpunt afvalstoffen
- Emissieregistratie

Hoeveel energie wordt er in Nederland verbruikt? Wat is het aandeel van de industrie, huishoudens, transport, landbouw en services? Hoeveel van die energie wordt al duurzaam geproduceerd (niet alleen op nationaal niveau, maar juist ook bij mij in de buurt)? Met behulp van Open Data kunnen afvalstromen, informatie over riolering, water en energiegebruik van huishoudens op een inzichtelijke en informatieve manier getoond worden. Dit zorgt niet alleen voor meer bewustwording over dit onderwerp, maar geeft ook praktische tips voor een milieuvriendelijker leven.

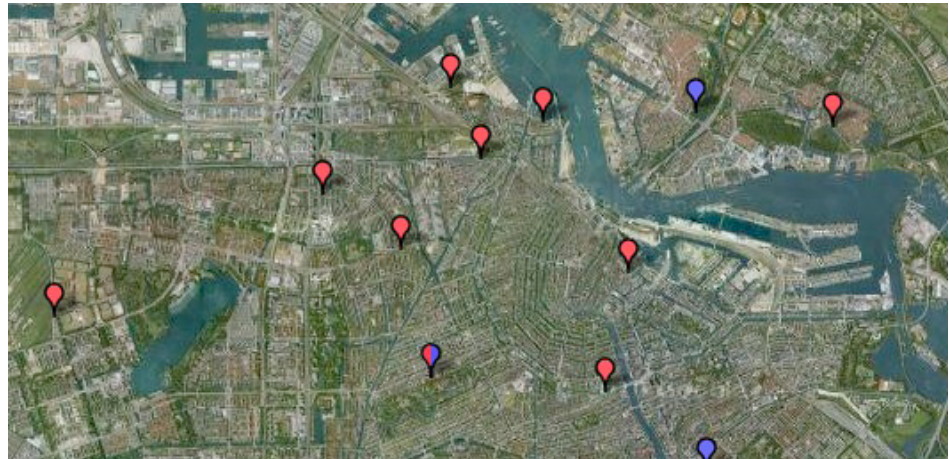
Criminaliteit & Veiligheid

App voorbeeld:
www.politiescanner.net

- Incidenten
- Inbraken
- 112-meldingen

Door actuele informatie te verstrekken over waar, wanneer en vooral op welke manier inbraken plaatsvinden, kunnen burgers sneller voorzichtsmaatregelen treffen. Burgers kunnen snel en makkelijk informatie krijgen over de veiligheid van hun, mogelijk toekomstige, wijk. Ook alarmeringen van de brandweer, politie en ambulances kunnen via Open Data inzichtelijk gemaakt worden. Door de online kentekencheck kunnen autokopers ook snel achterhalen of de te kopen auto verzekerd is (of mogelijk gestolen).

Gezondheid & Zorg

App voorbeeld:
www.kiesbeter.nl

- Luchtkwaliteit
- Waterkwaliteit
- Bevoegdheden zorgverleners
- Geboorte- en sterfte- cijfers

Door locaties van gezondheidsorganisaties bijvoorbeeld te koppelen aan informatie over aandoeningen en ziektes, kan makkelijk gezien worden welke kwalen in welke regio's voorkomen en bij welke instanties burgers hiervoor terecht kunnen. Ook rankings over zorgaanbieders en zorgverzekeraars, en wachtlijsten bij specialisten kunnen getoond worden. Dit zorgt niet alleen voor meer transparantie, maar geeft patiënten de mogelijkheid om actief te participeren in het verbeteren ervan.

Overheid & Democratie

App voorbeeld:
www.politiekinzicht.com

- Raadsbesluiten
- Begrotingen
- Declaraties
- Jaarplannen

In een democratie is openheid en transparantie van de overheid onmisbaar. Door middel van Open Data kunnen burgers beter zicht krijgen waar beslissingen van de overheid op worden gebaseerd. Betere inzage in het gedrag van politici stelt kiezers in staat betere keuzes te maken. Stemmingen in de Tweede Kamer, maar ook issues in de directe leefomgeving van burgers kunnen getoond worden. Ook het inzichtelijk maken van de besteding van stimuleringsgeld biedt interessante mogelijkheden. Bijvoorbeeld: naar welke regio's gaat het meeste geld?

Demografie & Stadsinformatie

App voorbeeld:
www.weetmeer.nl

- Bouwplannen
- Vergunningen
- Openbare toiletten

Met Open Data kan diverse informatie over de stad, zoals bouwplannen, vergunningsaanvragen en werkzaamheden in bepaalde gebieden gemakkelijker toegankelijk gemaakt worden. Maar ook vragen zoals 'waar in de buurt vind ik een toilet?' kunnen hiermee makkelijk beantwoord worden. Een ander voorbeeld is het koppelen van aangevraagde patenten met de locatie waar ze aangevraagd werden. Hierdoor kan in kaart gebracht worden waar eventueel nieuwe vestigingen geopend kunnen worden, in welk industrietak de meeste patenten zijn aangevraagd etc.

Cultuur & Educatie

App voorbeeld:
www.schoolvinder.nl

- Schoolinformatie
- Activiteiten
- Beeldcollecties

Burgers kunnen informatie krijgen over waar welke school te vinden is, en hieraan informatie over schoolverlaters, toetsscores etc. koppelen. Op basis hiervan hebben ouders de mogelijkheid betere keuzes te maken over de toekomstige school van hun kind. Ook wetenschappelijke publicaties kunnen verrijkt worden met het openbaar stellen van datasets. Voor de culturele sector zijn er talloze mogelijkheden. Zo kunnen musea hun collecties en archieven beschikbaar stellen en eenvoudig doorzoekbaar maken.

Inzicht in stemgedrag

Onlangs stelde ook de Tweede Kamer haar parlementaire database ter beschikking, met informatie over personen, vergaderingen, stemmingen en besluiten. Websites als Argumenten.nl en Politiekinzicht.nl maken handig gebruik van deze data en bieden inzicht in het democratische proces. Op deze manier is het niet alleen eenvoudiger volksvertegenwoordigers te volgen en te controleren, maar krijgen meer mensen toegang tot informatie die voor hen doorgaans verborgen blijft. Hiermee kan op een leuke manier informatie aan burgers verstrekt worden, die kan helpen bij het bepalen van hun stemgedrag.

appsvoordemocratie.nl/datasets

“Los maatschappelijke vraagstukken op met Open Data!”

Paul Suijkerbuijk
Projectleider data.overheid.nl,
Ministerie van Binnenlandse Zaken

Hoe aan de slag met Open Data?

Stap 1: Neem het besluit

- Creëer intern draagvlak op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau;
- Zorg ervoor dat Open Data onderdeel is van het beleid van de overheidsorganisatie, bijvoorbeeld in de vorm van een collegebesluit.

Stap 2: Kies datasets

- Kijk welke datasets eenvoudig open te stellen zijn. Soms kunnen simpele bestanden als katalysator fungeren;
- Kijk goed om je heen. Welke datasets worden door andere (vergelijkbare) organisaties vrijgesteld? Dit kan nieuwe ideeën en inspiratie opleveren;
- Vraag de burgers en ontwikkelaars naar hun ideeën. Zij zijn degenen die gebruik gaan maken van de data en weten welke data waardevol kan zijn;
- Breng in kaart welke data jouw organisatie ter beschikking heeft en inventariseer welke data ontsloten kan worden.

Stap 3: Neem belemmeringen voor hergebruik weg

- Stel geen voorwaarden aan diegenen die de data gaan hergebruiken;
- Leg goed uit met welk doel de data verzameld zijn;
- Leg de betekenis van de data goed uit;
- Stel zeker dat u eigenaar bent van de data en er geen sprake is van rechten van derden;
- Stel vast of de data niet concurrentievervalsend kunnen werken;
- Wanneer bovenstaande punten in acht zijn genomen is het meestal niet meer nodig om de data onder een licentie beschikbaar te stellen;
- Het Rapport 'Van Erik Engerd naar J. J. de Bom' van Marc de Vries (zie bronvermelding) geeft de juridische onderbouwing van de aansprakelijkheidsaspecten van open data;
- Indien er toch behoefte is om een licentie toe te passen, zijn Creative Commons Zero en Public Domain de meest aangewezen vormen. Ontwikkelingen hierover zijn te volgen op data.overheid.nl/handreiking.

Stap 4: Maak data herbruikbaar

- Maak gebruik van open standaarden, zoals XML en CSV, in plaats van PDF en XLS. Hiermee wordt de data 'machineleesbaar' en kan er eenvoudig mee gewerkt worden;
- Geef data in een zo'n ruw formaat als mogelijk vrij, zonder bewerkingen;
- Stel zeker dat de datasets zo compleet mogelijk zijn;
- Zorg ervoor dat er een duidelijk contactpersoon is voor vragen over de datasets;
- Maak een duidelijke beschrijving per dataset, waarin bijvoorbeeld de betekenis van rijen en kolommen wordt toegelicht en hoe vaak de data vernieuwd worden (metadata).

Stap 5: Biedt de data aan en maak het vindbaar

- Kies een geschikte plek om de data te ontsluiten, zoals de centrale website, of via een API.
- Registreer de dataset op data.overheid.nl;
- Denk eraan geen onnodige drempels op te werpen om toegang te krijgen tot een dataset, zoals registratie of inlogprocedure.

"Open Data als concept staat nog in de kinderschoenen; het zal voor de overheden een belangrijk middel worden in het streven naar transparantie voor en naar de samenleving."

Fred Harms
Informatieadviseur, Gemeente Amsterdam, DIVV

Ontsluiten van Open Data

Er zijn drie belangrijke aandachtspunten die vaak worden genoemd wanneer het gaat over het ontsluiten van Open Data. Het waarborgen van kwaliteit, het beschermen van privacy en het omgaan met aansprakelijkheid. De Wet Openbaarheid van Bestuur (WOB) beschrijft de wet- en regelgeving en de voorwaarden waaronder overheidsinformatie openbaar gemaakt kan worden:

1. Overheden gebruiken en genereren data voor de uitvoering van hun publieke taak. Wanneer deze data voor andere doeleinden worden gebruikt, kan het zijn dat de data minder geschikt zijn. Dat kan vanwege kwaliteit of volledigheid zijn. Het is belangrijk om goed aan te geven met welk doel de data binnen de overheid gebruikt worden. Daarmee wordt voor de hergebruiker ook aangegeven welke nauwkeurigheid van de data verwacht mag worden.
2. Privacy moet ten alle tijden worden beschermd. Het is belangrijk de data op zo'n niveau te aggregeren dat deze niet herleid kunnen worden tot personen.
3. In bepaalde situaties kunnen overheden aansprakelijk gehouden worden voor de door hen geleverde producten en diensten, waaronder Open Data. De aansprakelijkheid ten aanzien van Open Data wordt beschreven in het onderzoek van Marc de Vries 'Van Erik Engerd naar J. J. de Bom'. Gebleken is dat door een goede beschrijving en uitleg van de data de aansprakelijkheidsrisico's beperkt zijn.

Open Data is volop in verandering, om een goed beeld te krijgen omtrent de laatste stand van zaken is het aan te bevelen data.overheid.nl te volgen.

“De grootste gebruikers van Open Data zullen, op termijn, de gemeenten zelf zijn.”

Tom Demeyer
Hoofd Technologie, Waag Society

De volgende stap

Toen aan het eind van de 20ste eeuw de eerste websites verschenen, was niet iedereen direct overtuigd van het nut en de noodzaak van het internet. Niet alleen vonden veel organisaties het niet noodzakelijk zelf online aanwezig te zijn, maar vaak werd ook gedacht dat een dergelijke trend van voorbijgaande aard zou zijn. Ruim 10 jaar later staan we aan de vooravond van een nieuwe ontwikkeling. De introductie van de 'app' heeft de wijze waarop burgers omgaan met informatie structureel veranderd. De smartphone maakt het mogelijk te allen tijde toegang te hebben tot de data die men zoekt, en startups en ondernemers springen hier handig op in.

Open Data stelt deze startups en ondernemers in staat slimme diensten te ontwikkelen die de burger op het juiste moment van de juiste informatie voorziet. Om succesvolle dienstverlening te ontwikkelen is het echter van belang dat de toevoer van informatie, de Open Data, op een structurele manier wordt aangeboden. Belangrijke stappen om dit te bereiken zijn:

- Zorg dat de continuïteit van de data gewaarborgd is. Het onderhoud en ter beschikking stellen van de data dient structureel belegd te zijn binnen de organisatie.
- Vind aansluiting bij de reguliere ICT-infrastructuur. Hiermee wordt de datavoorziening een onderdeel van de reguliere processen.
- Omarm initiatieven die in de buitenwereld ontstaan. Diensten en apps die door startups worden ontwikkeld kunnen ook van meerwaarde zijn binnen de eigen organisatie, en de efficiency en effectiviteit vergroten.

Continuïteit van de data

Er zijn verschillende methodes om data structureel te ontsluiten. Nadat de initiële data via een website zijn gepubliceerd, kan het bereik op de volgende manieren vergroot worden:

Registratie in Open Data registers

In Nederland bestaat een centrale website voor het verzamelen van Open Data. Deze centrale catalogus wordt onderhouden voor de Rijksoverheid: data.overheid.nl

Publicatie op data.overheid.nl is eenvoudig. Het enige dat nodig is, is het invullen van een formulier op de website waarop u onder meer contactgegevens, omschrijvingen en tags invoert. De organisatie van data.overheid.nl voert vervolgens een controle door, om te voorkomen dat iedereen - dus ook niet-overheidsorganisaties - data in de catalogus plaatsen. De echtheid wordt geverifieerd en bij akkoord wordt uw Open Data toegevoegd.

Ontwikkeling API's

De zogenaamde Application Programming Interface (API) is een geliefd publicatie-interface onder ontwikkelaars. Een API is als het ware een actieve toegang tot Open Data, waarmee ontwikkelaars niet gehele sets hoeven door te nemen, maar heel gericht gebruik kunnen maken van de data door bijvoorbeeld gedeeltes te selecteren en zoekacties uit te voeren. Een API is vaak verbonden met een real-time database. Dit verzekert hergebruikers van de actualiteit van gegevens.

Initiatieven in de buitenwereld

Wanneer er interessante en waardevolle data ontsloten zijn, zijn er verschillende manieren waarop startups, bedrijven, ondernemers en studenten hierop geattendeerd kunnen worden:

1. Gebruik de reguliere communicatiekanalen om aandacht te vestigen op de datasets;
2. Neem contact op met vooraanstaande organisaties of individuen die op dit gebied werken of hier interesse in hebben;
3. Neem contact op d.m.v. relevante maillijsten of groepen in sociale netwerken;
4. Veel blogs op gespecialiseerde onderwerpsgebieden hebben een grote groep trouwe bezoekers verworven. Het kan de moeite waard zijn om een artikel over uw initiatief toe te voegen op hun website.

"Met Open Data kun je nieuwe werkplekken creëren en creatief ondernemerschap in de stad stimuleren. Open Data past bij Amsterdam!"

Katalin Gallyas
Open innovatie beleidsadviseur,
Gemeente Amsterdam, Economische Zaken

Meer weten?

Meer achtergrondinformatie

Voor uitgebreidere informatie over de onderwerpen die in dit werkboek aan bod komen, verwijzen we u naar data.overheid.nl/handreiking. Data.overheid.nl is het Open Data portaal van de Nederlandse overheid en richt zich op openbare overheidsinformatie. Op dit portaal vindt u onder andere informatie over open overheidsdata en het landelijke register met verwijzingen naar bestaande open datasets.

Relevantie sociale media

Op de volgende social media sites vindt u meer informatie over interessante bijeenkomsten, discussiefora en netwerkgroepen:

pleio.nl

Pleio is een platform voor de overheid: om samen te werken en om voorzieningen op in te richten over de organisatiegrenzen heen. Pleio is open en toegankelijk voor iedereen die wil bijdragen aan publieke doelstellingen.

LinkedIn & Yammer

Op LinkedIn kan met lid worden van verschillende discussie- en netwerkgroepen, zoals Open Data Nederland. Dit is een netwerkgroep voor ambtenaren, bestuurders en andere geïnteresseerden die zich bezig (willen) houden met Open Data. Ook op Yammer zijn deze groepen te vinden.

Ambtenaar 2.0

Ambtenaar 2.0 is een netwerk van innovatieve en initiatiefrijke mensen binnen en buiten de overheid die samenwerken aan Overheid 2.0. Ambtenaar 2.0 is ook te vinden via diverse sociale media zoals LinkedIn, Facebook, Yammer en Twitter.

Overzicht gemeentelijke besluiten

Veel gemeenten in Nederland zijn momenteel bezig met besluitvormingsprocessen rondom Open Data. Initiatieven worden gedeeld op data.overheid.nl/handreiking. Hier zijn voorbeelden van relevante stukken te vinden, die voor hergebruik geschikt zijn.

Bronvermelding

Alle bronnen die voor dit document geraadpleegd zijn, zijn vindbaar via:
data.overheid.nl/handreiking

De Vries, M. (2012) Aansprakelijkheid en Open Data, Van Erik Engerd naar J.J. de Bom. In opdracht van: Het Bureau Forum Standaardisatie. H.o.d.n. Citadel. Leersum

Hartman, M., Korteweg, J. (2012) Eindreportage Onderzoek: Open Data en het hergebruik van standaarden. Op weg naar verbetering aanbod- en distributieproces van Open Data. In opdracht van : Het Bureau Forum Standaardisatie. Logica Business Consulting

Kronenburg, T., Monasso, T., Boschker, E., Thaens, M. (2012) De waarde van Open Data, Keuzes en effecten van Open-Datastrategieën voor publieke organisaties. Zenc. In opdracht van: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Werkboek

Aantekeningen